

**Betänkandet Grovt upphovsrättsbrott och grovt varumärkesbrott
(SOU 2018:6)
(Ju2017/01307/L7)**

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Inom immaterialrätten, alltså skyddet för uppfinningar, design, varumärken och upphovsrättsliga verk, är både den civilrättsliga som den straffrättsliga ordningen tillgänglig vid intrång i en ensamrätt. Det finns alltså parallella processsystem för rättshavarna.

Beträffande straff vid immaterialrättsintrång kan allmän åklagare, efter angivelse från en målsägande, ta upp målet. Skälet till att immaterialrättsintrång också straffbelagts är att det ansetts vara viktigt och även rimligt för rättshavarna att kunna föra immaterialrättsliga mål åtalsvägen, eftersom målsägaren kan vara t.ex. en enskild uppfinnare, upphovsman eller designer. Men även företag som exempelvis utsatts för piratkopiering kan polisanmäla immaterialrättsbrott.

Vid immaterialrättsbrott kan böter och fängelsestraff följa på intrång, eller medverkan till intrång, liksom att bestämmelserna också tillämpas på försök och förberedelse. Brottslig egendom ska också förklaras förverkad, om detta inte är uppenbart oskäligt. Förs ett allmänt åtal kan målsäganden också ansluta sina skadeståndsanspråk till (straff)processen, utan att själv behöva driva den. Vid immaterialrättsbrott är det alltid enskilda personer, inte företag, som åtalas. Det betyder i praktiken att VD eller styrelseordförande kan bli åtalade om någon vid företaget begått intrång i annans immaterialrätt.

Idag finns en viktig traditionell skillnad mellan upphovsrätt och industriellt rättsskydd i åtalsbestämmelserna, med en lägre tröskel för att väcka åtal vid upphovsrättsbrott. I Sverige är skälet till den olika behandlingen främst av principiell art. I upphovsrättsliga mål kan målsägaren i många fall vara en enskild upphovsman, vilket anses motivera att det allmänna för talan. På det industriella rättsskyddets område är det framför allt företag som processar. Därför har det i praktiken inte ansetts spela så stor roll att kraven för allmänt åtal är strängare än i upphovsrätten. Skillnaden i de svenska åtalsreglerna har

inneburit att intrång i det industriella rättsskyddet sällan blir föremål för straffrättsligt förfarande.

Ändringen av åtalsreglerna för brott

Juridiska fakulteten ställer sig positivt till en skärpning av immaterialrättsbrott och i utredningen föreslås att åtalsreglerna ändras för upphovsrättsjämfte varumärkesbrott. Åtal ska enligt förslaget krävas om det är ” påkallat från allmän synpunkt”. I praktiken är det en skärpning av åtalsreglerna i upphovsrättslagen, medan det är ett lägre krav enligt varumärkeslagstiftningen. Detta kan dock diskuteras, och det finns flera mindre företag som inte har de ekonomiska förutsättningarna att få rättslaget fastställt, intrånget stoppat och eventuell ersättning för liden skada. För dessa rättshavare är straffbestämmelserna av stort intresse. Vidare kan det finnas ett allmänt intresse av att intrång beivras genom åtal i situationer när det är fråga om rena piratkopior av immaterialrättsligt skyddade varor. Principen med olika tillgång till det allmännas resurser på grund av det immaterialrättsliga objektet är därför diskutabel.

Juridiska fakulteten ställer sig därför positivt till att kraven för att väcka åtal vid varumärkesintrång lindras, men ser en risk för att tillskärpningen av de upphovsrättsliga åtalsreglerna. Även om det är en stor fördel med harmoniserade åtalsregler inom immaterialrätten, har hitintills just den mindre stränga åtalsregeln i upphovsrätten underlättat för rättshavarna att få en rättslig prövning av piratkopierade produkter. Dessa omfattas ofta av både varumärkesrätten, upphovsrätten samt mönsterrätten.

Juridiska fakulteten stödjer därför inte att åtalsregeln i upphovsrätten skärps samtidigt som fakultetens uppfattning är att åtalsregeln i varumärkeslagen justeras så att de överensstämmer med dagens reglering i upphovsrätten.

Juridiska fakulteten är vidare av uppfattningen att det är av stor vikt att samtliga immaterialrättsliga straffskalor harmoniseras, eftersom immaterialrätten som redan nämnts kännetecknas av att parallella skydd är tillgängliga och för många företag har det ansetts som en klok och riktig strategi att söka skydda så många olika immaterialrättsliga aspekter hos en produkt som möjligt. Detta är många gånger till fördel för rättshavarna, eftersom överlappande skydd eller ett dubbelt (överensstämmande) skydd kan skapa flexibilitet och möjligheter. I detta avseende sticker dock patentskyddet ut, och fakulteten anser att åtminstone de mönsterrättsliga straffskalorna ska utredas. Det är vanligt att en produkt omfattas av flera immaterialrätter, särskilt vanliga är överlappningen upphovsrätt, mönsterrätt och varumärkesrätt för samma eller närliggande beståndsdelar i en produkt.

Beträffande upphovsrätt och mönsterrätt till formgivna produkter kan rättsverkningar av en sådan situation skapa praktiska problem när de straffrättsliga skalorna inte har harmoniserats. Enligt förslaget kommer endast upphovsrätten att eventuellt få skärpta straffskalor, men däremot har inte möns-

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

3 (3)

2018-06-07

JURFAK 2018/17

terrätten beaktats. I praktiken är det registrerade mönsterskyddet dock enklare att hantera eftersom det finns en registrering att luta sig mot. Beträffande upphovsrätten, är det ett oregistrerat skydd vilket således redan på ett tidigt stadium kräver en mer omfattande utredning om en produkt över huvudtaget omfattas av upphovsrätten. Detta kan bli särskilt aktuellt för designade möbler, som inte alltid omfattas av det upphovsrättsliga brukskonstskyddet.

Juridiska fakulteten är därför av uppfattningen att en tilläggsutredning ska tillsättas, för att också utreda skärpta straffskalor i mönsterrätten.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av professor Sanna Wolk. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens dekanus, professor Mattias Dahlberg.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mattias Dahlberg', with a stylized flourish at the end.

Mattias Dahlberg